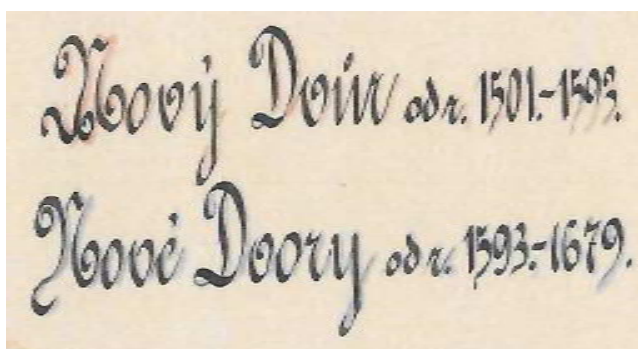

Pověděno bylo, že klášter Sedlecký 25. dubna 1421 zbořen byl; od toho času v sutinách ležel a mnichové rozprchlí byli. R. 1454 za krále Ladislava pohrobka vrátil se do spustlého kláštera smrti šťastně ušlý opat Theodorik, který po celou dobu v cizině byl se zdržoval a opraviv znovu kostel sv. Filipa a Jakuba jal se vymáhati klášteru odcizené statky, s nevelikým však prospěchem, poněvadž se větším dílem již v kolikáté ruce nacházely. Za jeho příkladem nástupcové jeho neunaveni byli v této snaze, a jmenovitě král Vladislav Jagelonský je v tom podporoval. Opat Klement vymohl na Vladislavovi dekret, daný v Budíně před hromnicemi v pondělí r. 1501, jímžto navrátil král Vladislav Nový Dvůr, statek té doby komory České, se vším příslušenstvím, klášteru Sedleckému, kterémuž před husitskými válkami náležel. Vesnice Sv. Jakub, Záboří, Sv. Kateřina, Sv. Mikuláš, Kobylnice, Církvice, Lišice, Morašice, kteráž r. 1436, aneb během pozdější doby v zástavě byly, nebyly klášteru vráceny a zůstaly při panství Novokolínském. Však i Nový Dvůr při klášteře nezůstal. Nehodami rozličnými byl r. 1552 opat Jiří přinucen v souhlasu s řeholními bratřími, Nový Dvůr panu Hynku Martinickému z Chřenovic v částce 1167 kop grošů a 5 denárů, vše peněz míšenských (1 kopa míš. měla 70 krejcarů) zastaviti. Když léta určená zástavy vypršela a nástupce opat Antonín vida, že klášter částku tu vyplatili s to není „bez znamenité škody toho kláštera, poněvadž po předku svém u veliké dluhy a zavedení kláštera a hospodářství se uvázal a přišel“ prodal Nový Dvůr se všemi dědinami, lukami, rybníčky, potoky i s jiným se vším, co k dvoru tomu náleží, les nad Horušicemi vymíňujíc, ten čtvrtek před sv. Jiřím r. 1552 prostřednictvím pana Karla ze Žerotína, majitele panství Žehušického, u přítomnosti pana Felixe Kříneckého z Ronova na Dymokurech a pana Jana z Násilí panu Hynku Martinickému z Chřenovic a jeho dědicům. Ten k dlužné částce přidal 75 kop míš. grošů; koupil tedy Nový Dvůr za 1242 kopy, 4 gr. a 5 denárů (Desky zemské 50, B.18.). Kupní smlouva ta byla podepsána s následujícími výminkami: 1. ku klášteru má Hynek Martinický holého a stálého komorního platu 10 kop bez 10 grošů míšenských dávati a to ze dvoru svého dědičného ve vsi Dolanech, kterýžto dvůr má na ten čas v držení Matěj Dvouletý. Plat tento vydávati má bez všelikého zmatku a odporu s pokutou. A když by kdy který plat zadržán byl, tu ten dvůr ujme jeden komorník pražský a nad to výše témuž opatu a konventu sedmdesáte pět kop grošů hotových peněz úplně od datum této smlouvy Hynek Martinický zaplatiti povinen bude. 2. vymíňeno, aby pastviště mezi mosty u Nového Dvoru a Malína společné bylo Malínu a Novému Dvoru a pan Hynek Martinický i jeho dědicové, aby tam svobodně a nerušeně dobytek pásiti mohli, jako Malinští, poddaní páně opatovi, bez překážky kněze Antonína, opata a budoucích opatův a konventu kláštera Sedleckého. 3. jestli že by témuž Hynkovi, aneb pánům držitelům Nového Dvoru kdy potřeba byla do rybníka pod Novým Dvorem vodu vésti přes též pastviště to aby vůli měli, udělajíc sobě stav v potoce Klejnaru a překážka žádná od budoucích opatův a držitelům kláštera Sedleckého, jim v tom činěna aby nebyla. Však pan Hynek při jeho Milosti císařské toho hledati má, aby Jeho Milost své milostivé povolení k tomuto trhu dědičnému a smlouvě dáti ráčil, aby se desky zemské vložena a zapsána byla, a to když se stane, již ten dvůr se vším příslušenstvím nemá býti zápisný, ale dědičný a zpupný, a smlouvy i majestát na týž dvůr předešle svědčící, mají slavně v ně vloženy býti. Císař Ferdinand smlouvu tu také s výše psanými výminkami schválil a do desk vložití kázal r. 1552. Již před válkami husitskými stála při Novém Dvoře tvrz, jaká tehdy v obyčeji byla, totiž ze dřeva roubená, nízkou zdí a příkopem spevněná. V seznamu, který r. 1534 klášter Sedlecký Ferdinandovi I. podal, uvedeny jsou statky, které klášteru náleživaly; mezi nimi nacházíme: „Nový Dvůr, zámek (v 16. století říkali tvrzím při dvořích zámek) a dvůr blíž kláštera ležící.“ Byla-li tvrz, v seznamu r. 1534 uvedená, táž, která byla před válkami husitskými stavěna, aneb to byla tvrz již druhá, po válkách husitských zřízená, není známo. Ale domníváme se spíše, že pravdě podobnější jest případ druhý; neboť když císař Sigmund v prosinci 1421 do Kutné Hory vtrhl a Žižka před ním od Kaňku až ku Kolínu couvl, tu vojsko Sigmundovo, jak Palacký i Tomek píší, mnoho vsí, dvorů, tvrzí a městeček obrátilo ve vůkolí v popel. Po koupi Nového Dvoru bydlel Hynek Martinický na tvrzi u Nového Dvoru; nacházíme jej za svědka r. 1555 ve čtvrtek při památce sv. Jiří, když Mikuláš z Prachňan prodával Neškaredice šepmistrům Kutnohorským hlavním pak důkazem přebývání jeho na Novém Dvoře jest vlastnoručních několik jeho dopisů, datovaných na Novém Dvoře, nacházejících se v horním archivu Kutnohorském. Roku 1558, tři dni před sv. Lucíí, koupil Hynek Martinický „sobě, dědicům a budoucím svým“ od urozené paní Kateřiny ze Šárova, druhé manželky své (první manželkou jeho byla Anna Maternová z květnic), louku, kteráž byla pod špitálskou loukou Kutnohorskou, jdouc ke klášteru. Hynek Martinický byl 16 roků majitelem Nového Dvoru a zemřel v první polovici roku 1568, zůstaviv statek svůj nezletilým synům z druhého manželství Karlovi, Zdenkovi a Hynkovi. Ve jmenu jich spravovali Nový Dvůr Václav, Ctibor a Čeněk, starší bratří Martiničtí z Chřenovic s vlastní jich matkou Kateřinou ze Šárova do února r. 1569 a v sobotu dne 19. března 1569 prodali jmenovaní bratří starší na místě Karla, Zdenka a Hynka, mladších bratří, Nový Dvůr poručníkům dětí někdy pana Karla ze Žerotína na 6000 kop grošů míšenských s rybníky a v nich násadami se vším, co k tomu statku náleželo a náleží, též všemi svršky a nábytky, kteréžto věci pánům poručníkům jsou poznamenány. Karel ze Žerotína, moravský pán z linie Strážnické, jeden z nejlepších válečníků svého času, získal sobě o zájmy rodu Habsburského velikých zásluh, nebo za ně bojoval v létech 1529 – 1566 proti Maurům v Africe, proti Turkům v Uhrách i proti vzdorným knížatům německým. Pro takové služby měl ho král Ferdinand I. u veliké lásky a všelikými milostmi se jemu vděčil; r. 1551 daroval mu panství Žehušické a r. 1553 propůjčil jemu zápisně i hrad Kolínský s panstvím. K panství tomu náleželi dosud vesnice: Sv. Kateřina, Záboří, Sv. Jakub, Sv. Mikuláš s rybníkem, Církvice, Morašice, Lišice, Kobylnice. Pan Karel ze Žerotína umřel při dvoře císařském r. 1560 a zůstavil mimo vdovu Veroniku dceru Alenu, provdanou za Karla z Říčan a nezletilé syny Karla, Jana Lukáše, Kašpara Melichara a Jana Jetřicha. Těmto dědicům prodloužil císař Ferdinand zápis na panství Kolínské do druhého pokolení a usnesením sněmu zemského r. 1561 povoleno jim bylo učiniti náklad 1000 kop gr.č. na opravu sešlého hradu

Nový Dvůr od r. 1501-1552
Nový Dvůr od r. 1553-1679

Kolínského. R. 1562 dne 4. března dal císař Ferdinand I. Janu Lukášovi, Kašparovi Melicharovi a Janovi Jetřichovi, nezletilým tehda ještě bratřím ze Žerotína, zápisné zboží Zdechovice za vlastní. Karel ze Žerotína, nejstarší ze synů výše jmenovaných držel Nový Kolín, a měl okolo r. 1580 s měšťany Kolínskými pro plavební struhy rozeprá po delší čas, zemřel r. 1588 a pochován jest na Kolíně. Ostatní bratří došedše let svých, rozdělili se o dědictví své takto: Jan Lukáš ze Žerotína vzal sobě Zdechovice a nově přikoupený Nový Dvůr, manželka jeho byla Anna ze Smiřic. Však Nový Dvůr velice zadlužil a proto vedle nálezu soudu nejvyššího purkrabství prodali r. 1588; v úterý po rozeslání apoštolů, Jaroslav Vchynský, místokomorník, s Janem Hejmonem, komorníkem, Nový Dvůr, se vším příslušenstvím, ovčínem, stodolami, chlévy, stájemi, se vším stavením, zahradou naproti témuž dvoru a pastviště u něho plotem ohrazení až k rybníku Novodvorskému atd. Píramovi Kapounovi ze Svojkova a na Ploskově v sumě hlavní 400 kop českých s úroky 204 kopy, 42 grošů, 3 denáry. Ale již téhož roku 1588 ve středu po stětí sv. Jana, postoupil Píram Kapoun práva svého bratru Jana Lukáše z Žerotína panu Kašparovi Melicharovi ze Žerotína. Jan Jetřich zdědil po strýci svém Bernardovi Strážnici; byl ženat ponejprv s Alenou z Ronova, po druhé s Eliškou Slavatovnou. Zemřel č. 1599 v 43. roku věku svého. Kašpar Melichar ze Žerotína, pán Nového Dvoru, držel po smrti Karla Žerotína také Kolín; měl první manželku Alžbětu ze Šleinic, která mu r. 1597 na Novém Dvoře zemřela; byla pochována v městě Kolíně nad Labem. Kutnohorský kronikář Dačický z Heslova poznamenal o ní, že to byla paní dobrotivá, druhou jeho manželkou byla Eliška z Valdšteina, dcera Václava Štěpanického z Valdšteina, na Lomnici a Tuří (oddán 1598). R. 1591 vyvadil císař Rudolf II. panství Kolínské z rukou pana Kašpara Melichara ze Žerotína je se statkem Libenickým svými hejtmany spravovati dal. Hned po vyvazení panství Kolínského z rukou p. Kašparových, žádal též stavy království Českého za přímluvu, aby mohl vesnice Sv. Kateřinu, Sv. Mikuláš, Sv. Jakub, Záboří, Církvici, Morašice, Lišice, Kobylnice, které otec jeho pro zásluhy své zápisně držel, v dědictví své uvést, což stavována sněmu roku 1593 shromáždění a císař Rudolf II. mu povolili. I spojil vesnice ty s Novým Dvorem a tím učiněn počátek panství Novodvorského. Od roku 1593 nacházíme v listinách již ne Nový Dvůr (Novam villan), nýbrž Nové Dvory (Novas villas), zajisté pro přírůstek jmenovaných vesnic a dvorů. Jméno Nové Dvory přešlo pak i na vísku, kteráž délkou času kol Nového Dvoru povstala. Již rok před tím (r. 1592) přikoupil také k Novým Dvorem Ovčáry. Však dosud nebyly zmíněné vesnice mu v desky vloženy co majetek jeho. Protož žádal r. 1608 opět stavy království Českého, by mu u císaře vymohli zápis do desk na jmenované vesnice. Bylo mu to od stavů povoleno mimo Morašice s tím, co k nim náleží a některé kusy lesů v Záboří a rybníček Korutický. R. 1611 v sobotu v den sv. Jiří uvedl císař Rudolf II. pro služby někdy Karla, otce jeho vesnice Sv. Jakub, Církvice, Záboří, Kobylnice a Lišice se vším příslušenstvím jemu ve zpučné dědictví. Kašpar Melichar ze Žerotína bydlel na Nových Dvořích, kdež sobě z bývalé tvrze Martinické zámeček as v místech nynějšího Novodvorského zámku vystavěl. Část nynějšího zámku Novodvorského a sice kulatá věž ve dvoře zdá se býti zbytkem sídla Žerotína. Hlavní vchod a průčelí Žerotínského zámku byly ke Kutné Hoře. Však brzy po stavení zámku stáhlo Nové Dvory neštěstí., v úterý v noci 8.máje 1607 v den, sv. Stanislava, vyhořely Nové Dvory. Oheň vyšel z pivovaru, stojícího v místech nynějšího dvoru hospodářského, neopatrností sládků. Bylo ale brzy zase vystaveno. Žerotín držel na Nových Dvořích na doby tehdejší dvůr dosti stkvělý. V služebnictvu jeho byly i osoby stavu šlechtického; dočítáme se v Pamětech Mik. Dačického, že r. 1617 v neděli po památce na nebevstoupení Páně zemřela na Nov. Dvořích paní Barbora, vdova po nebožtíku panu Mikuláši Alexandrovi Rodovském z Hustřan, hofmistryně paní Žerotínská, rodem Němkyně, dále že r. 1625, v neděli, den sv. Bartoloměje, apoštola, měl na Nových Dvořích u p. Kašpara Melichara ze Žerotína svatbu p. Jaroslav Hrabáně z Přerubic, pojav za manželku pannu Beatrix, rozenou Baudyssovnu ze Slezska, jenž tu na Nových Dvořích u paní Žerotínské ve „francimoru“ (komonstvo ženské) zůstávala. Kašpar Melichar ze Žerotína byl císaře Rudolfa II. kráječem, hejtmanem kraje Čáslavského, radou soudu dvorského a komorního a uvádí se často na sněmích a v jiných jednáních. Na počátku 17.století počal král Rudolf II. býti zádumčivým a na mysli chorým proto hleděli přívrženci bratra jeho Matiaše Rudolfa svrhnouti a na jeho místo králem učiniti pána svého. R. 1608 sebral arcikníže Matiaš pole proti Rudolfovi, vtrhnul nejprve do Moravy a pak do Čech, rozepsav ke dni 4. máje 1608 sněm do Čáslavi, aby s pány českými v záležitostech svých rokoval. Přívrženci Rudolfovi již v Jihlavě o to se pokoušeli, zda by je smířiti mohli, ale při něm na ten čas nic více nezjednali, jediné to, že sněmu ke 4.květnu do Čáslavi rozepsaného až do 14. dne poodložil. Ač císař Rudolf přikázal mu po kardinálu z Ditrichsteina, že ve všem všudy žádost jeho naplniti chce, aby se jen dále do země s lidem svým nepodával, on předce nedbav, 4. května přitáhl k Německému Brodu, a na zejtrí podal se k Čáslavi. Z Čáslavi hnul se a zastaviv se na Nových Dvořích u pana Žerotína (nebo tu při sobě arcikníže dva pány moravské z Žerotína měl) dal se dáleji. Když se konečně Matiaš s Rudolfem dohodnul o nástupnictví v Čechách, strojí se k odjezdu z Čech. Událost' ta uvítána od lidu s velikou radostí, neboť žoldneři Matiašovi páchali zde takové nezbednosti, že po celé zemi šířila se proti ním zášť a nenávisť. Nejhorší pověst zjednali si uherští jezdcí, kteří jako kobylinky vše ničili, kam zapadli. A poněvadž Čechové měli dostatek příčin nevěřiti žoldněřům, ani jich vůdcům a Matiašovi, ustanovili dne 28. června 1608 zvláštní komissaře, kteří by ten zdivočelý lid vyvedli ze země. Houfu uherskému dáni za komissaře Kasp. Mel. ze Žerotína na Nov. Dvořích, Václav Budovec z Budova, Fridrich z Bílé, Jiří Vratislav, Jan Štampach a Vilém Trmal. Vojsko to vedeno bylo komissaři přes Nové Dvory k Přelouči. Na sněmu, državém 5. června 1617, na kterémž ustaven býti měl nástupce císaře Matiaše, hlasoval Kašp. Mel. ze Žerotína, co rada soudu dvorského a komorního, pro předlohu královskou, kterou ustanovoval se Ferdinand II. za krále českého, kdežto rozhodně česká strana „podobojích“ tvrdila, že Čechové krále si voliti právo mají. Ale po vyhození královských místodržících s okna přestoupil ke straně protestantské, aby nebyl považován k nepřátelům stavů. Patrně, že Kašp. Mel. ze Žerotína v nepokojných dobách tehdejších držival se stranou, která byla v převážné většině; jakmile ale pozoroval, že by strana ta nepronikla, opustil ji. Když po bitvě bělohorské (1620) účastníci povstání trestání býti měli, nalézáme též mezi nimi Kašp. Mel. ze Žerotína. Měl totiž pro účastenství ve zpouře vedle cís. revoluce ze dne 6. února 1621 v domě svém býti uvězněn až do dalšího rozsudku; avšak dle zprávy knížete Lichtensteina, císaři dne 23. února 1621 podané, ponechán byl na svobodě, poněvadž prý se zpouře nezúčastnil, nýbrž vždycky císaři věren zůstal; potom na svou

žádost snažnou pokuty vedle císařské resoluce ze dne 8. listopadu 1622 osvobozen, ponechán byl při statcích svých, Nových Dvořích a Ovčářích. Lichtenstein zajisté seznal, že by mu Žerotín dobrým pomocníkem býti mohl u provádění záměrů jeho. A vskutku nacházíme pána na Nových Dvořích co komissaře, jenž poslán byl s Rudolfem Trčkou z Lípy do krajův Čáslavského, Chrudimského, Hradeckého a Kouřimského k jednání s obyvateli týchž krajův, i také městy, o půjčku peněz císaři na další vedení války, proti protestantům. Měšťanům Kutnohorským, kteří se konfesse české drželi, ukazoval se opět býti horlivým jich přívržencem a podporoval je na oko v tom, aby mohli na nového arciděkana zvoliti si kněze Cypriána Žateckého, což od známého mincmistra Vil. Vřesovce zakázáno jim bylo, poněvadž prý „kalvinismem“ nakažen byl. Tento kněz Cyprián byl farářem u kostela Náměstského v Hoře Kutné, byl v K. Hoře oblíben a Kašp. Mel. ze Žerotína stavěl se býti jeho příznivcem. Dačický z Heslova vypravuje, že toho času, když hádky o arciděkana byly, jel týž kněz Cyprián s Kašparem Mel. ze Žerotína přes pole. Tu byli pojednou od loupežných vojáků obklíčeni, přičemž týž kněz Cyprián od nich mocí vzat a sbit jest, do Chrudimi dopraven, odtud pak na Choltice dovezen, kdež se jim nemalou sumou vyplatiti měl. Pozoruje-li se událost tato, jest s podivením, že by se při té příležitosti panu Žerotínovi též něco podobného nepříhodilo, alespoň Dačický více neudává, uvážíme-li však, že pan Žerotín p. Vřesovcovi, známému to tyrateli Kutnohoranů, u provádění jeho zámyslů velice se potřebovati dal, nedá se jiného domnívati, než-li, že ten kněz Cyprián nejjednodušším způsobem odstraněn býti měl. Ač byl Žerotín náboženství protestantského, byl k jezovitům kutnohorským velice štedrým a dceru svou jim na vychování dal, k čemuž ovšem, pak Schaller ve své topografii vypracuje, manželka jeho Eliška z Valdšteina mnoho přispěla, a když roku 1629 zemřel, přestoupila ona k církvi katolické. Pravdě podobnější zdá se býti, že sám Žerotín hned po r. 1621 ku katolické víře přestoupil a ne-li po r. 1621, tedy jistě po vydání císařského rozkazu ze dne 31. července r. 1627, v němž vysloveno, že každý bez výjimky, kdož by nechtěl přijmouti náboženství katolické, zemi opustiti má. Lid obecný zakoušel od p. Žerotína pro sebe menší přestupky krutá pronásledování. Pokud držel Kolín, měl pan Žerotín s měšťany kolínskými ustavičné spory a mstil se jim všelijakým bezprávím. Kašpar Melichar ze Žerotína měl s první manželkou syny Jana Lorence a Karla a dcery Apolenu, provdanou za Bohuše Zástřízle v Moravě a Annu, provdanou za Diviše ze Žerotína na Židlichovicích, s druhou manželkou Eliškou z Valdšteina splodil syna Dětricha a dceru Elišku Polyxenu. Jan Lorenc zemřel r. 1620, jak se podobá bezdětek. Karel byl nějaký čas při dvoře příbuzného svého, p. Karla staršího ze Žerotína, však po r. 1613 nepřipomíná se více. Dětrich byl toho času za hranicemi na studiích s jinými Moravany, a jmenovaný pan Karel st. ze Žerotína pomáhal penězi na jeho vychování. Týž přichází potom často mezi pány moravskými v letech 1618-38, kdež po otci držel Strážnici. Roku 1628 v pondělí po sv. Duše, t. j. 21. července prodal Kašp. Mel. z Žerotína Nové Dvory se všemi vesnicemi, též tvrz Ovčáry, manželce své Elišce z Valdšteina za 70 000 kop míšenských. Eliška ze Žerotína, roz. z Valdšteina odkázala Nové Dvory dceři své Elišce Polyxeně Žerotínské; tato provdala se za Petra Voka Švihovského z Riesenberka, císař. radu a soudce zemského království Českého, zplodila s ním dva syny: Bedřicha Kašpara Evseba a Ferdinanda Karla, mimo ty dceru Elišku. Eliška Polyxena Švihovská zemřela r. 1640. Tak byly Nové Dvory v rukou Žerotínů 71 rok (od r. 1569-1640). Před smrtí svou rozdělila panství tak, že jedna polovice dostala se jejímu manželovi Petrovi Vokovi Švihovskému, druhá pak polovice 3 dětem. Poslední vůlí ze dne 24. ledna 1642 odkázal Petr Vok Švihovský svou polovici Nových Dvorů nejstaršímu synu svému Bedřichovi Kašp. Evsebovi, tehdy 16 let starému. Petr Vok Švihovský zemřel r. 1642. Roku 1652 rozdělili se bratři a sestra mezi sebou v ten způsob, že ze všeho užitku nejprve polovice od otce připadla Bedřichovi (k jeho polovici připadly Ovčáry) a druhou polovici rozdělili na 3 díly. R. 1653 odkoupil však Bedřich podíl bratra Ferdinanda a sestry Elišky, té doby již Černínové provdané, a stal se opět pánem celého panství Novodvorského. Byl též pánem na Přichovicích a Přesticích a královským mundšenkem; zemřel 19. listopadu 1654 v stáří 28 let a pochován byl v kostele ve Sv. Jakubě u Církvice, kdež má náhrobek. Zanechal 3 dcery: Marii Alžbětu, Johannu Polyxenu a Annu Marii. Soudem zemských ze dne 12. prosince 1654 zřízena byla poručnicí jejich matka Marie Monika, roz. Valdšteínová, která Nové Dvory své nejmladší dceři Anně Marii odkázala. V její nezletilosti ujala Nové Dvory Marii Alžběta, která 15. ledna 1667 uvedena v dědictví Nových Dvorů a zároveň ustanovena poručnicí nezletilých sester svých Johany Polxeny a Anny Marie, neboť matka jejich r. 1666 zemřela. Anna Marie, též paní na Zahrádce a Komorním Hrádku, provdala se později za blízkého příbuzného, hraběte Karla Ferd. Valdšteina, pána na Doubravici, Svijanech, Mnichově Hradišti, Loučení, a dne 6. července 1674 Nové Dvory s pustinami v Nových Dvořích, Církvici a Sv. Mikoláši, nově zřízenými i jinými pustými dvory, se všemi staveními, s vesnicemi Nov. Dvory, Morašice, Záboří, Sv. Jakub, Církvicí, Lišicemi, Kobylnicemi a Sv. Mikulášem, s osetými i neosetými poli, rolemi všemi. Lukami, porostlinami, štěpnicemi, zelnicemi, chmelnicemi a jinými zahradami, ovčírny, sladovny, krčmami a hospodami od starodávna zřízenými, pustými kovárnami, masnými krámy, cihelnami, nově zřízenými i pustými mlýny, pilami. Osazenými i pustými rybníky, s kouskem Labe, s vodami, potoky, rybním právem, s prameny, studnami, pustinami, lesy, pohořím, honitkou, pastvinami, dobyt看em, farou a filial. kostely s celou kolaturou s osedlými na tom panství a neosedlými (lidmi), kteří ze svých gruntů utekli, vyjímaje ty, které prodávající vyjmula – prodala za 95 000 zl. i s klíčným hraběti Ferd. Maxm. Kaunicovi na Velké Meziříčí. Hrabě Ferd. Maxm. Kaunic prodal již po 3 letech, v pátek po nanebevstoupení Páně tj. 28. května 1677 Nové Dvory s příslušenstvím hraběti Janu Kašparovi z Montani za 115 000 zl. rýn. i s klíčným. Než i tento nepodržel je dlouho, neboť již r. 1679 koupil Nové Dvory s příslušenstvím baron, později hrabě Věžník, pán na Třebešicích, Zdechovicích, Modletíně, Vrbici, Zbislavi atd. ten připojiv k Novým Dvorům Třebešice, Radvančice a Hetlín, stal se nejen zakladatelem panství Novodvorského, nýbrž též města Nových Dvorů, jak později vypravováno bude.

Ovčáry. Ovčáry tvoří s Novými Dvory jednu politickou obec, proto nebude od místa, když o osudech Ovčár blíže promluveno bude. Místo toto, zajisté starší Nových Dvorů, bylo od klášterníků Sedleckých založeno a má své jméno od ovčínů, zde pro potřebu klášterního zřízení. Před husitskými válkami postavena zde dle tehdejšího způsobu tvrz dřevěná, která do r. 1558 úplně spustla. Tvrz i s veskou náležela jako Nový Dvůr klášterníkům Sedleckým až do válek husitských, byla majestátem císaře Sigmunda ze dne 18. listopadu 1436 zapsána knězi Bedřichovi ze Strážnice, jemuž r. 1453 král

Ladislav Pohrobek ke 3000 kopám, které měl na Kolíně, Nové Dvoru a Ovčářích nových 3000 zl. uherských připsal. Po smrti Bedřicha ze Strážnice nalézáme Ovčáry s novým Dvorem v rukách Jiřího Poděbradského. V těžkých válkách, které Jiřímu vésti bylo, zastavil Jiří mnoho statků rozličným osobám. Také i Ovčáry zapsal Mikuláši Kfeléři, nákladníku na hory v Hoře Kutné, kterýž je postoupil Martinu Hamerníkovi, taktéž nákladníku hornímu. Martin Hamerník prodal pak Ovčáry se vším, což ve dvoře jest, vyjma „postlání ložní“, kteréž si vezme r. 1475 Janu Mlýnkovi za 334 kopy grošů širokých českých a Jan Mlýnek přidal mu dům Kozlíkovský v Hoře Kutné, ležící v ulici židovské ke klášterské (Sedlecké) bráně. Mlýnek zemřel po r. 1480 a pozůstalá vdova prodala Ovčáry vladkovi Zachaři z Renec, který je 18. srpna 1483 postoupil za 900 zl. uherských pánům Mikuláši z Prachňan, hofmistrovi, Ambroži Versoucherovi a Jiříku Wagnerovi, úředníkům horním v Kutné Hoře s tou podmínkou, aby Zachař, když rybník větší spuštěn bude, sobě ryb polovic vzal a výše jmenovaným na jistotu držení majestát a listy, kteréž na to svědčí, s dobrou vůlí na pergamenu vydal. Kdo po nich byl v držení Ovčár nikde nenacházíme a nejdůležitější pramen, desky zemské, dne 2. června 1541 nešťastnou náhodou shořely následkem velkého požáru, který strávil velkou část Malé Strany, hrad Pražský i Hradčany. R. 1510 jmenuje se držitelem Ovčár Bohuslav z Dobřenic. R. 1534 nalézáme v držení Ovčár Káby z Rybňan, starožitnou to českou rodinu šlechtickou, jež se psala dle sídla svého Rybňan v Žatecku. V tituláři čteme r. 1534. Jana Václava a Sigmunda Káby z Rybňan na Ovčářích. Kábové z Rybňan postoupili část pozemků Ovčáreckých Tůmovi, Vítovi a Janovi, bratřím vlastním z Radějovic a r. 1538 v úterý po třech Králích prodali všichni svrchu jmenovaní společně Ovčáry panu Janovi Zapskému ze Zap na Dobřejovicích, který smlouvu tu po shoření desk zemských r. 1541 znovu do desk vložil. Od Zapských přešly Ovčáry na pány ze Sloupna, kteří psali se tak od tvrze Sloupna v Bydžovsku. Anna ze Sloupna provdána byla za Čeňka Štřelu z Rokyc a odkázala r. 1558 tvrz Ovčáreckou svému synu Davidovi Štřelovi z Rokyc, pánu na Štěpánově u Přelouče a Krucemburku. Panování Ferdinanda I. bylo klášterům velmi příznivé. R. 1534 v pondělí po sv. Vavřinci potvrdil král dřívější práva kláštera Sedleckého a poručil opatu Jiřímu, aby mu podal seznam všech statků, které někdy klášteru náležely. Opat nemeškal a podal roku následujícího seznam žádaný. V seznamu tom nacházíme i tvrz a dvůr Ovčáry. I byly Ovčáry klášteru vráceny s podmínkou, aby zapsané na nich částky, jelikož se v kolikáté již ruce nacházely, vyplatil. Poněvadž však klášter peněz neměl, podržel jen jaksi vrchní právo na statek ten, tj. bez svolení jeho neměly Ovčáry prodány býti. Proto, když r. 1588 David Štřela Ovčáry prodati chtěl panu Janu Balbínovi z Vorličné, musil Balbín s klášterem dříve vyjednávat. Tomu nasvědčuje smlouva, kteráž r. 1588 v pondělí po sv. Kateřině sdělána byla. Smlouvou tou zřekl se docela klášter práva svého na Ovčáry až na to, že kdyby jednou Ovčáry opět prodány býti měly, klášter sobě právo vyhrazuje přednost koupě, a za toto zřeknutí, že držitelé Ovčár povinni budou klášteru 1 kopy grošův českých ročně odváděti. Když takto veškeré obtíže zdviženy byly, přešly Ovčáry do rukou Jana Balbína a to tak, že statek ten více zápisným bání nemá, nýbrž zpupným, dědičným a svobodným. I vložil sobě Balbín r. 1563 statek ten v desky zemské knihu 56. F.str. 23 a počal v Ovčářích novou tvrz kamennou stavěti. Počátkem roku 1570 začal Jan Balbín nemálo churavěti; pročež učinil první soboru postní t.r. kšaft čili pořízení, dle něhož zůstavil Ovčáry svému nezletilému synovi jedinému Václavovi Balbínovi, avšak tak, kdyby syn ten zemřel ještě v nezletilosti, aby dědictví to přešlo na bratry Janovy, totiž na Ondřeje, jinak Laurina a na Filipa a jejich dědice kromě Jana, syna Filipova. Jan Balbín zemřel na to dne 16. února 1570, jsa vložen od přátel svých v básních latinských, neboť ztratila s ním vlast' naše nevšedního básníka a důkladného znatele jak jazyka, tak i práv a obyčejů zemských, pochován v Kutné Hoře v kostele Námětském. Václav Balbín z Vorličné došed let svých, uvázal se v dědictví otcovské a bydlel stále na tvrzi Ovčárecké. V archivu Kutnohorském nalezl spisovatel mnoho vlastnoručních dopisů jeho, datovaných na Ovčářích. Václ. Balbín měl za manželku Veroniku z Konecchlumí od Sv. Jakuba. ta porodila mu syny Jana, Karla, Adama a Viléma a dceru Eližbetu. R. 1589 přichází také v seznamu osob šlechtických jako pána na Ovčářích. R. 1592 prodal statek ten Kašparovi Mel. z Žerotína, pánu na Nových Dvořích za 9000 kop gr. míš. Tak byly Ovčáry v rukou Balbínu 29 let. Václav Balbín držel pak Souňov u Čáslavi a zemřel tam v nejlepším ještě věku r. 1594, zřídív kšaftem v sobotu po sv. Jiljí t.r. učiněným manželku svou Veroniku a matku svou Voršilu Balbínku ze Sobince za mocné poručníky výše jmenovaných svých dětí nezletilých, tělo jeho do Hory Kutné převezeno a v kostele Námětském podle otce jeho pohřbeno. Od r. 1592, kdy Kašpar Melichar ze Žerotína tvrz Ovčáreckou koupil, nebyla obývána až do dob Švihovských z Riesenberka. V té totiž době od vojů švédských r. 1639 zámek Novodvorský pobořen byl a k obývání nespůsobilým se stal. Švihovští bydleli pak na Ovčářích až as do r. 1670. Když r. 1652 nastalo dělení panství Novodvorského mezi děti Petra Voka Švihovského, přiděleny byly Ovčáry k dílu Bedřicha Kašpara Švihovského. Při tom se tvrz Ovčárecká takto popisuje: “Tvrz, jež slove Ovčáry, od kamene vystavená, se světnicemi, komorami, sklepy suchými i podzemními, při ní dvůr, chlévy, maštale a stodola.“ Když r. 1679 Nové Dvory s Ovčáry svob. pán Bernard Věžník koupil a pro sebe zámek v Nových Dvořích stavěti počal, byl pivovar, stávající dosud v Nových Dvořích do Ovčár přeložen a tvrz Ovčárecká poněáhla k zařízení potřebných stavení pivovarských upotřebena. R. 1878 při bourání špejcharu, kterýž ze zbytku tvrze postaven byl, nalezeno více pískovcových sloupů, zbytku to tvrze, v hlavní zdi zadržných.

Z kroniky pro Vás přepisuje Eva Dítětová.